

Synskadades Riksförbund

Till: Kulturdepartementet

Dnr 100 /2016

Remissvar Ku2016/00504/D

Betänkandet SOU2015:24

Palett för ett stärkt civilsamhälle

Synskadades Riksförbund (SRF) vill med detta remissvar lämna följande kommentarer på utredningens förslag för att värna och stärka det civila samhällets roll i demokratin och samhället.

4.1.4 Att företräda en grupp – civilsamhället som röstbärare och opinionsbildare

SRF instämmer i vikten av att myndigheter samråder med det civila samhället, i synnerhet när myndighetens uppdrag är specifikt riktat mot en grupp medborgare som företräds av en eller flera av civilsamhällets organisationer. Som landets enda intresseorganisation för personer med synnedsättning har SRF unik kunskap och kompetens att förmedla vad som är viktigt för våra medlemmar och vi värdesätter möjligheten att göra detta i olika samrådsförfaranden med för oss relevanta myndigheter, aktörer och enskilda individer.

Att synliggöra samrådsförfaranden med det civila samhället och när så bedöms relevant utveckla och stärka dessa är nödvändigt för att myndigheter ska kunna fullfölja sina uppdrag.

Att riksdagen och regeringen informeras om kontakter med det civila samhället och dess bidrag till policyarbetet och synpunkter på de direktiv som genomförs av myndigheter är en förutsättning för ett levande demokratiska samtal mellan de offentliga företrädare och det civila samhället.

Riksdagen som i slutändan beslutar om internationell lagstiftning bör informeras om vilka möjligheter civilsamhället beretts för att lämna synpunkter på lagförslag riktade mot en specifik grupp, särskilt inom det europeiska samarbetet. Sveriges medlemskap i EU har utökat civilsamhällets påverkansmöjligheter utanför Sveriges gränser och är ett komplement till det inrikespolitiska påverkansarbetet. EU har de senaste åren diskuterat lagförslag vars syfte har varit att stärka tillgänglighet på flera områden, t.ex.

webbtillgänglighetsdirektivet. För närvarande pågår förhandlingar om den europeiska tillgänglighetslagen. Möjligheten att lämna synpunkter på EU förordningar och direktiv är av vikt för att lagförslagen ska vara så ändamålsenliga som möjligt. När det dessutom handlar om lagförslag riktade mot en specifik grupp t.ex. personer med funktionsnedsättning är det viktigt att samråda och framförallt lyssna på gruppens företrädare.

4.1.5 Vikten av strukturer för dialog och inflytande

Synskadades Riksförbund företräder en relativt smal målgrupp som i många sammanhang har specifika behov och förutsättningar jämfört med andra medborgare. Vårt deltagande i samråd och i det funktionshinderpolitiska arbetet är mycket viktigt, men vi anser att den bästa vägen för oss att påverka i sakfrågor är att lyfta frågor direkt med ansvariga beslutsfattare. Det är förstas avgörande att en organisation som företräder en avgränsad och specifik målgrupp ges inflytande i beslut som rör både funktionshinderpolitiken i stort och sakfrågor som berör vår målgrupp. Det är också viktigt att vi som företrädare ger både beslutsfattare och allmänheten kunskap och information om våra medlemmars specifika behov och förutsättningar.

SRF instämmer i utredningens bedömning om vikten av strukturer för dialog och inflytande på såväl nationell som regional och lokal nivå. Strukturer och samarbetsprocesser mellan funktionshindersrörelsen och relevanta myndigheter är en förutsättning för att funktionshindersrörelsen ska kunna göra sin röst hörd och få sina demokratiska rättigheter tillgodosedda på lika villkor. För en fungerande dialog och samrådsförfaranden är kännedom och kunskap om olika tillgänglighetsaspekter nödvändig såväl när det kommer till fysiskt tillgänglighet till lokaler som möjlighet att ta sig till mötesplatsen eller att via relevanta kanaler kunna ta del av handlingar i tillgängligt format.

4.2.1 Kunskapsbrist hos det offentliga

SRF välkomnar förslaget att MUCF får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser gentemot statliga myndigheter, kommuner och landsting. För civilsamhällets organisationer med begränsade resurser och verksamheter som bedrivs på ideell basis är det en utmaning att ägna sig åt ett brett intressepolitiskt arbete gentemot myndigheter med begränsad kunskap och ett ointresse för relevanta sakfrågor. Därför finns ett kontinuerligt behov av kompetenshöjande insatser för att höja såväl ambitionsnivån som effektiviteten hos myndigheter med stora kontaktytor inom civilsamhället. Bristande kunskap om tillgänglighet bör utgöra en del av uppdraget och åtgärdas kontinuerligt. Som exempel vill SRF betona att det behövs mer kunskap om funktionsnedsättning inom organisationer som ansvarar för fritidsaktiviteter så att personer med synnedsättning kan delta i olika aktiviteter och inte bara särskilt anordnade aktiviteter.

4.2.3 Skolans kompensatoriska roll

Skolan är nyckeln till förändrade attityder och skolans arbete med en demokratisk värdegrund, alla människors lika rättigheter, möjligheter och villkor ska påbörjas tidigt. SRF välkomnar förslaget om att införliva civilsamhällets och föreningslivets roll i demokratin med ett nationellt skolutvecklingsprogram. I detta arbete bör civilsamhället beredas plats och möjligheter för att kunna spela en aktiv roll dels genom att bidra med synpunkter på utvecklingsprogrammet dels genom att få en formaliserad och konsultativ roll i genomförandet av programmet. Att lyfta fram civilsamhällets historia, verksamhet och betydelse för demokratin är centralt. Detta kan göras bland annat via studiebesök, föreläsningar och andra kontaktytor och för detta ändamål bör resurser avsättas till civilsamhällets organisationer.

Ett exempel på SRFs bidrag till folkbildningsinsatser är Synskadades Museum som regelbundet får besök av skolor och andra medborgargrupper. En aktivare roll för civilsamhället i folkbildningen är ett sätt att avhjälpa problemen med ändrade organiseringsformer såsom färre medlemmar eftersom kunskapsöverföringen mellan civilsamhället och medborgare sker direkt och i en strukturerad miljö. SRF ser även att skolans arbete med att förbättra deltagande och delaktighet på lika villkor hindras av en studie- och yrkesvägledning utan tillräcklig kunskap om elever med funktionsnedsättning.

4.2.4 Risken att en prioritering av utförarrollen påverkar röstbärrrollen negativt

SRF instämmer i utredningens bedömning att organisationsbidrag fortsatt bör vara ett prioriterat sätt för offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå att ge ekonomiska förutsättningar för civilsamhällets röstbärrroll, och därmed också roll i demokratin. Som landets största företrädare av personer med synnedsättning är SRF:s roll som röstbärrare och opinionsbildare avhängit möjligheten att erhålla olika former av stöd från det offentliga såsom organisationsbidrag, arbetsmarknadspolitiskt stöd och lönestöd.

Det är även viktigt att betona att det offentliga, demokratiska samtalet bygger på ömsesidig tillit, frihet under ansvar och ansvarsutkrävande. För att civilsamhället ska kunna utföra sina olika roller och vara en kritisk och oberoende röst är det därför viktigt att beakta att de krav som ställs på redovisning av organisationsbidrag och projektstöd inte får vara så omfattande att all fokus, kraft och energi hamnar på redovisning istället för organisationens egentliga uppdrag.

4.2.5 Förutsättningar för civilsamhället att delta i samråd och möten

Samråden mellan det offentliga och funktionshinderrörelsen är en viktig del av det funktionshinderpolitiska arbetet. Det finns dock alltså utvecklingspotential för att samråden ska vara en väg framåt. I de flesta samråd - på såväl kommunal som nationell nivå - behöver funktionshinderorganisationernas sakkunskaper tas tillvara bättre och i högre grad ligga till grund för beslut och åtgärder. Vissa samråd är mer i form av informationsmöten än samråd. Därför är det viktigt att involveras tidigt i processen för

att kunna vara med och påverka beslut. Större medverkan av generaldirektörer och andra relevanta högre chefer krävs i myndigheternas samråd.

En mer strukturerad samverkan mellan myndigheter behövs. Samråden kan oftare baseras på sakfrågor och temaområden, där flera myndigheter och ansvarigt departement samverkar i samma samråd. Politiker och topptjänstemän behöver i högre utsträckning vara delaktiga i råden på kommunal nivå för att budskapen ska nå ända fram och informerade beslut tas. SRF ser därför mycket positivt på utredningens förslag att också statliga myndigheter, kommuner och landsting bör använda och utveckla metoder och vägledande dokument för samråd med civilsamhället. Såsom konstateras i utredningen vill SRF även framhålla vikten av att offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå ser till att praktiska tillgänglighetsaspekter inte hindrar civilsamhällets organisationer från att kunna delta i samråd som röstbärare på grund av fysisk otillgänglighet.

4.3.2 Mångfald inom civilsamhällets organisationer

SRF arbetar aktivt med att stärka jämställdhet och mångfald inom organisationer och i vårt europeiska och internationella utvecklingssamarbete. SRF välkomnar uppdraget till MUCF att i samverkan med civilsamhället anordna evenemang för att sprida kunskap och erfarenheter. Att kunna ta del av kunskapen kring behovet av att hantera kriser och kunna anpassa sig till oförutsedda omständigheter, såsom till exempel flyktingkrisen är ett sätt för civilsamhället att vara med och bidra till en positiv syn på förestående utmaningar.

Det civila samhällets insatser ska dock inte ersätta de statliga skyldigheterna för ett fungerande flyktingmottagande. Statliga, regionala och kommunala myndigheter har också en roll att spela i att kunna identifiera och ge lämpligt stöd till personer med funktionsnedsättning bland de nyanlända. För en organisation som SRF är det viktigt att myndigheterna kan sprida information om SRF till nyanlända synskadade för att SRF ska kunna bidra till att de får det stöd och information som behövs när man som synskadad flykting kommer till vårt land. Detta är också ett sätt att bidra till att öka underrepresenterade gruppers deltagande i det civila samhället varför SRF stödjer förslaget att MUCF får i uppdrag att fördela bidrag till satsningar på mångfaldsarbete inom det civila samhället.

Håkan Thomsson,

Förbundsordförande

Synskadades Riksförbund